

Fragmenta in libros Regum
ΕΚ ΤΗΣ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΕΙΣ ΤΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ
ΒΙΒΛΟΥΣ ΒΙΒΛΟΣ Α΄.

69.680

Καὶ ἔλαβε Σαμουήλ ἄρνα γαλαθινὸν ἕνα. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Ὁρᾶς ὅπως μεσίτην ὁμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας πρῦτανιν ἐποιεῖτο Χριστόν; καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον, ὄπλον οἷάπερ ἀρράγες, ταῖς τῶν ἀλλοφύλων ἐφόδοις ἀντανιστάς σέσωκε τὸν Ἰσραήλ; Ἄρνα γὰρ γαλαθινὸν ἔθυσεν εἰς τύπον Χριστοῦ, καὶ πάλαι βοῶντος διὰ φωνῆς προφητῶν· Ἐγὼ δὲ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι, οὐκ ἔγνω.

Ἐπιτήρει δὲ ὅπως τῆς θυσίας ἡ δύναμις ἐτοιμότερον πρὸς τὴν ἐπικουρίαν τοῖς ἐπὶ τοῖς κάμνουσιν ἀποτετέλεκεν τὸν Πατέρα. Κατεβρόντησεν γὰρ τῶν δι' ἐναντίας μέγα τι καὶ ἑξαισίον· καὶ τοῖς προσάγουσι τὴν θυσίαν μισθὸν ἐδίδου τὴν σωτηρίαν εἰς τύπον μυστηρίου τοῦ κατὰ Χριστόν. Καὶ νῦν κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα. {Κυρίλλου.} Ἀπεφοίτησε μὲν ὁ Ἰσραήλ τοῦ βασιλεύεσθαι παρὰ Θεοῦ διὰ προφητῶν· ἐκαλέσατο δὲ βασιλέα ἄνθρωπον. Ταύτη τοι καὶ ἀπώλισθε τῆς 69.681 ἐντολῆς· πρῶτος γὰρ Σολομὼν προσεκύνησε τοῖς Βααλεῖμ· εἶτα μετ' αὐτὸν Ἱεροβοὰμ τὰς δαμάλεις ἀνέστησεν. Καὶ εἶπεν Κύριος πρὸς Σαμουήλ· Ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῶν, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Ἐχόντων εὖ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς, καὶ ἐν τάξει τῇ παναρίστη κειμένων, πικρὰ καθ' ἑαυτῶν οἱ δεῖλαι οἱ πεφρονήκασιν. Ἀποσειόμενοι δὲ ὡσπερ τῆς ὑπὸ Θεῷ βασιλείας τὸν ζυγὸν, προσήεσαν λέγοντες τῷ μακαρίῳ Σαμουήλ· Κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐξῆς·

Εἶτα τοῦ μακαρίου Σαμουήλ τὰ δικαιώματα τοῦ βασιλέως καταγγέλλοντος αὐτοῖς, καὶ πολλοῖς ἄγαν καταπτοῦντος δείμασιν, ἀφιστάντος δὲ καὶ μάλα γοργῶς τῶν οὕτω σαθρῶν καὶ ἀνοσίων σκευμάτων, οὐδὲν ἤττον ἐπεφύοντο λέγοντες· Οὐχί, ἀλλ' ἡ βασιλεία ἔσται ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ εἶπεν ὁ Σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ, κ.τ.λ. Καὶ τί οἴσομεν; κ.τ.λ. {Κυρίλλου, ἐκτοῦ κατὰ Ματθαῖον.} Προσπέφυκεν αἰεὶ τοῖς ὠφελουμένοις, ἤγουν ὑπὸ τῶν τυχόντων ἡδίστων μετεσχηκόσιν, ἀνταποτινῦναι θέλειν τὰς κατὰ δύναμιν ἀμοιβὰς, καὶ ταῖς ἰσοστάθμοις ἤγουν καὶ ἔτι καὶ μείζοσιν κατευφραίνειν τιμαῖς· καὶ ἀπόδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης τὴν ἐν τούτοις αἰεὶ πως ἐπιτηδεύουσι προθυμίαν, οἷσπερ ἂν ἀγαθὸς καὶ εὐγνώμων ἐνυπάρχῃ τρόπος. Καὶ ἐκεῖ ἦν ἐν τῶν παιδαρίων τοῦ Σαοὺλ. Καὶ ὄνομα αὐτῷ Δωήκ. {Κυρίλλου.} Γέγονεν ἀνὴρ τις Ἰδουμαῖος τὸ γένος, ᾧ ὄνομα Δωήκ. Οὗτος ἀπεστρέφετο παρὰ τοῖς δορυφόροις τοῦ μακαρίου Δαβίδ, καὶ ἦν κτηνοτρόφος, πλὴν ἀνὴρ πικρὸς καὶ βάρβαρος καὶ οὐδαμῶθεν ἔχων τὸ γνήσιον. Περιετύχανε δὲ λάθρα τῷ Σαοὺλ, καὶ ἀπήγγελλεν αὐτῷ τὰς σκέψεις καὶ πάντα τὰ βουλευμάτα· ἐπηγγέλλετο δὲ κατὰ καιροὺς καὶ παραδώσειν αὐτόν. Καὶ δήποτε θεασάμενος τὸν μακάριον Δαβίδ εἰσελθόντα εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ὅτε τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, καὶ περιτυχὼν τῷ Ἀβιμέλεχ τῷ ἱερεῖ, ἀπήγγελλε τῷ Σαοὺλ, ὅτι μετ' ὀλίγων ἐστὶ παντελῶς, καὶ δύναται ῥαδίως αὐτὸν λαβεῖν ἐπελθὼν, καὶ εὐκόλως χειρῶσασθαι. Οὐκοῦν προδέδωκε μὲν ὁ Δωήκ ἀπαγγείλας τῷ Σαοὺλ, ὅτι συντετύχηκε τῷ Ἀβιμέλεχ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ· διέσωζε δὲ τὸν προφήτην ὁ τῶν ὅλων Δεσπότης, καὶ τῆς ἐκείνου δυστροπίας μάταιον ἐποίει τὸ ἐγχείρημα.

ΒΙΒΛΟΣ Β΄.

1

Καὶ ἐρρήθη τῷ Δαβίδ Οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, ὅτι ἀντέστησαν οἱ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ. {Κυρίλλου.} Οὐκοῦν τῷ μὲν μακαρίῳ Δαβίδ οἱ ἀπὸ τε τῆς Ἱερουσαλήμ, ἥτοι τῆς Ἰεβούσ, ἀντέστησαν τυφλοὶ καὶ χωλοὶ· καὶ τοῦτο πεποικότες, οἰκτρῶς διολώλασι· κατελάβετο γὰρ αὐτήν. Ἀντέστησαν τῷ πάντων Σωτῆρι Χριστῷ κατὰ τὸν τῆς ἐπιδημίας αὐτοῦ καιρὸν οἱ τῆς Ἱερουσαλήμ οἰκήτορες χωλοὶ καὶ τυφλοὶ· οὐ γὰρ ἤδεσαν ὀρθοποδεῖν· ἀλλ' οὐδὲ τὸ θεῖον εἰς νοῦν ἐδέξαντο φῶς οἱ τὴν πίστιν οὐ προσιέμενοι, Γραμματεῖς δὲ μάλιστα καὶ Φαρισαῖοι. Καὶ ἀπέστειλεν Δαβὶδ ἀγγέλους, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσήλθε πρὸς αὐτήν. {Κυρίλλου.} Μὴ ταραχθῆς ἐτοίμως περὶ τῶν ἀγίων, εἰ γεγόνασιν ἐν παροράμασιν ἔσθ' ὅτε καὶ αὐτοί· καὶ γὰρ ἐστὶν ἀληθὲς ὅτι καὶ οἱ σφόδρα γενναιοτάτοι τῶν στρατιωτῶν, οἱ ἐπ' ἀνδρεία σωματῶν καὶ εὐτεχνία τεθουμασμένοι, πλήττονται μὲν ἔσθ' ὅτε μαχόμενοι, πλὴν οὐ καταπίπτουσιν. Ἄλλως τε χρῆναι γὰρ ὑπολαμβάνω προσεπενεγκεῖν τοῖς εἰρημένοις καὶ τοῦτο· Μόνω τετήρηται τῷ φιλανθρώπῳ Σωτῆρι Χριστῷ, τὸ μὴ παθεῖν ἀμαρτίαν· ὅτι Θεὸς κατὰ φύσιν ὦν, γέγονε σὰρξ.

Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ἔλεγε περὶ ἑαυτοῦ· Ἔρχεται ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἐν ἐμοὶ εὐρήσει οὐδέν· Καὶ μετ' ὀλίγα· Καὶ ταῦτά φημι περὶ τῆς ἀμαρτίας τοῦ Δαβίδ ὅτε εἰσήλθε πρὸς τὴν Βερσαβεὲ τὴν τοῦ Οὐρίου γαμετήν. Προσῆκει δὲ ἅπασι τῆς ἱστορίας ὁ λόγος· εἰ γὰρ καὶ ἠσθένησεν ὡς ἄνθρωπος, καὶ τι τῶν ἀδοκῆτων εὐρίσκεται πεπονθῶς, ἀλλ' ἔδειξεν ὡς τὰ τῶν ἀγίων πταίσματα ταχεῖαν ἔχει τὴν ἐπανόρθωσιν. Καὶ εἶπε Δαβὶδ τῷ Νάθαν· Ἠμάρτηκα τῷ Κυρίῳ. {Κυρίλλου, ἐκ τῆς εἰς τὸν ν' ψαλμόν.} Ἐνταῦθά μοι θαύμαζε τὸν μακάριον Δαβίδ· ..., τεθρήνηκεν ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας. Καὶ γε ὁ υἱός σου ὁ τεχθεὶς σοι, θανάτῳ ἀποθανεῖται. {Κυρίλλου, ἐκ τοῦ εἰς ψαλτήριον ὑπομνήματος, ῥητοῦ προκειμένου.} Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με. Καίτοι ταῦτα ἀκούσας παρὰ τοῦ προφήτου, ... μᾶλλον ἢ συγγινώσκεσθαι. Καὶ ἔλαβε τὸν στέφανον Μολχὸμ τοῦ βασιλέως. {Κυρίλλου.} Παρετάξατο μὲν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἀμμών, καὶ τοὺς ταῖς ἐκείνων ἀπονοίαις συνησπισκότας τοὺς ἀπὸ γέας φημι τῆς Σύρων· νενίκηκε δὲ, καὶ εἶλε μὲν αὐτοὺς κατὰ κράτος· λαβὼν δὲ τὸν στέφανον τοῦ Μολχῶμ, εἶτα λίθον ἐν αὐτῷ παμμεγέθη καὶ πολύτιμον εὐρῶν, ἐνέδησε τῷ ἰδίῳ στεφάνῳ. Καὶ Δαβὶδ ἀνέβαινε κλαίων καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπικεκαλυμμένος. {Κυρίλλου.} Ἐπειδὴ συνέβη πρὸ τοῦ πολέμου τοῦ 69.685 πρὸς Ἀβεσσαλῶμ, τὴν ἀμαρτίαν γενέσθαι παρὰ τοῦ μακαρίου Δαβίδ, τὴν εἰς Οὐρίαν φημι, θρῦλος ἦν ἀνὰ πᾶσαν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, τὴν Ἰουδαίων χώραν, καὶ ὑποψίαν τινὲς οὐκ ἀπιθάνως ἔχοντες περὶ αὐτοῦ· ὦντο γὰρ αὐτὸν τῶν εἰς Οὐρίαν πλημμελημάτων πράττεσθαι δίκας· καὶ ἐν προσκρούσει δὲ γεγονότα τῇ παρὰ Θεῷ, τοῖς ἐθέλουσι κᾶτα δὴ οὖν εὐάλωτον ἔσεσθαι, καὶ πανταχοῦ νοσοῦντα τὸ ἀναλκι. Διασκέδασον δὴ τὴν βουλήν Ἀχιτόφελ. {Κυρίλλου.} Διασκέδασον, φησί, τὴν βουλήν Ἀχιτόφελ, Κύριε ὁ Θεὸς μου. Ἦν γὰρ ὁ Ἀχιτόφελ βαθὺς καὶ πικρὸς καὶ πολυγνώμων, καὶ ὁδοὺς ἀνευρεῖν ἱκανὸς ἐφ' ἐκάστῳ πράγματι, καὶ πρὸς γε τοῦτο στρατηγικώτατος. Ἐδεδίει τοίνυν μάλιστα τῶν ἄλλων τὸν Ἀχιτόφελ, διὰ τὸ πικρὰς εἰσφέρειν ἀεὶ γνώμας, καὶ τὸ εἰδέναι στρατηγεῖν. Καὶ ἰδοὺ εἰς ἀπαντὴν αὐτῷ Χουσί. {Κυρίλλου.} Ἔνα ὑπάρχοντα τῶν ἑαυτοῦ φίλων τὸν Χουσί, πείθει προσποιήσασθαι τὴν ἀπόστασιν τὴν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ τὸ προσκεκληθῆσθαι θέλειν τὸν Ἀβεσσαλῶμ, ἵνα ταῖς τοῦ Ἀχιτόφελ λεληθότως μάχηται συμβουλαῖς ὃ δὴ καὶ γέγονεν. Καὶ οὕτως ἔλεγε Σεμεὶ ἐν τῷ καταρᾶσθαι αὐτόν. {Κυρίλλου.} Ὑβρίσας Σεμεῖ καὶ πικραῖς αὐτόν μονονουχὶ κατασφενδονήσας φωναῖς, οὐδὲν ὑπ' αὐτοῦ τῷ τηνικάδε παθῶν ἀπηλλάττετο· εἰ καὶ δυσχερεῖς μετὰ τοῦτο καὶ τὰς αὐτῷ πρεπούσας ἐκτέτικε δίκας· πλὴν ὅτι διεκαρτέρησεν ὁ Δαβὶδ, καὶ παρατρυνόντων αὐτὸν πολλῶν, τοῦ παντὸς ἀξίαν ἠγεῖτο τὴν σιωπὴν, ἐκ πολλῆς ἄγαν καὶ ἀξιαγαστοῦ συνέσεως.

Ἐενόει γὰρ ὅτι διὰ τοῦ τοῦ προσκεκροῦσθαι Θεῶ, δέδοταί πως εἰς μάστιγας, καὶ μοῖραν εἶναι κατελογίζετο τῆς πληγῆς, τοὺς παρά τινων ὄνειδισμούς τωθασμούς τε καὶ γέλωτας. Ἐνθα γὰρ ἀποστροφή Θεοῦ καὶ ἐγκατάλειψις, κἂν γοῦν ἡ μετρία γένοιτο κατὰ τινος, ἐκεῖ που πάντως ἔσται καταλυπεῖν εἰωθότα πολλὰ καὶ πικρά. Ὅτι Κύριος εἶπεν αὐτῷ καταρᾶσθαι τὸν Δαβίδ. {Κυρίλλου.} Τούτου μέμνηται ἐν τῷ λή ψαλμῷ· φησὶν, Ὅνειδος ἄφρονι ἔδωκάς με. Καὶ εἶπεν Ἀχιτόφελ πρὸς Ἀβεσσαλώμ, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Ὁ μὲν Ἀβεσσαλώμ φεύγοντα τὸν πατέρα διώκειν ἤθελε· καὶ ὅτι χρὴ τοῦτο πράττεσθαι, νεανικῶς συνεβούλευεν Ἀχιτόφελ. Ὁ δέ γε Χουσί πιθανῶς αὐτὸν ἀφιστὰς τῆς τοῦ πατρὸς ἀγριότητος ἐπιδεῖν, οὐχ ἀπλῶς εὐθυδρομηῆσαι πρὸς τοῦτο, προετοιμάσασθαι δὲ μᾶλλον τὴν ἀρκοῦσαν χεῖρα, καὶ στρατιωτῶν ὄχλον συνενεγκεῖν, διὰ τὸ εἶναι δυνατὸν καὶ ἐμπειροπόλεμον καὶ τῶν ὅτι μάλιστα μαχιμωτάτων τὸν μακάριον Δαβίδ. Καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ διεπέτασε τὸ ἐπικάλυμμα, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Οὐκοῦν κἂν δι' ἀνθρώπων ἔσθ' ὅτε συμβαίῃ τινὰ χρηστὰ, μὴ ἐκείνοις μᾶλλον 69.688 εὐχαριστῶμεν, ἀλλὰ Θεῶ τῷ δι' αὐτῶν τὰ θυμήρη χαρισαμένῳ. Καὶ Ἀχιτόφελ εἶδεν ὅτι οὐκ ἐγενήθη ἡ βουλή αὐτοῦ. {Κυρίλλου.} Κεκράτηκε μὲν ἡ τοῦ Χουσί γνώμη· λυπηθεὶς δὲ πρὸς τοῦτο λίαν ὁ Ἀχιτόφελ, βρόχῳ κατέλυσε τὸν βίον, αὐτὸς καθ' ἑαυτοῦ δικαίαν ψῆφον ἐξενεγκών. Καὶ ἔκλαυσε, καὶ οὕτως εἶπεν, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Πεπολέμηκε μὲν τῷ μακαρίῳ Δαβίδ ὁ Ἀβεσσαλώμ, καὶ ἀδοκῆτως τὰ τῆς δυσμενείας ὄπλα κεκίνηκε κατὰ τοῦ φύσαντος ὁ νεανίας· ἕάλω δὲ καὶ ἀπόλωλε. Πλὴν οὐκ ἐπεγάννυτο παθόντι τὸν θάνατον ὁ πατήρ, ἀλλ' ἐθρήνησεν ὡς υἱόν.

ΒΙΒΛΟΣ Γ΄.

Καὶ ὁ βασιλεὺς Δαβίδ πρεσβύτερος προβεβηκῶς ἡμέραις. {Κυρίλλου.} Ἀφορήτους μὲν ἀγῶνας διενεγκών, κατευμεγεθήσας δὲ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἀχειρώτος γεγινῶς τοῖς ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ. Κεκράτηκε γὰρ οὐκ ἄλλοφύλων μόνον, οὐδὲ τὰς τῶν αἰμοβόρων βαρβάρων ἐτρέψατο φάλαγγας, ἀλλὰ γὰρ καὶ τοὺς κατὰ καιρὸν ἀνταίροντας καὶ τοὺς τοῖς ἀνταίρουσιν αὐτῷ συνασπίζοντας. Καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν ἀκούειν καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ. {Κυρίλλου.} Χρὴ γὰρ εἶναι σοφοὺς καὶ τῶν συμφερόντων ἐπιστήμονας, τοὺς ἐθέλοντας δουλεύειν Θεῶ, καὶ νῶ διεγηγερμένους πρὸς τοὺς χρωμένους, καὶ διαδιδράσκειν ἐθέλοντας τοῦ παρόντος βίου τὸν κλύδωνα. Ὡσπερ γὰρ τὰ πλοῖα πηδαλίῳ μὲν ὄντων αὐτοῖς, κατ' εὐθὺ φέρεται τοῦ σκοποῦ, καὶ τὰς τῶν κυμάτων διαφεύγει προσβολὰς, κἂν ἀγριαίνῃ ποτὲ κατ' αὐτῶν ἡ θάλασσα· πηδαλίῳ δὲ οὐκ ὄντων, τῆδε κάκεισε διαρρίπτεται ῥαδίως, καὶ καταμεθύει ταῖς πλάναις, καὶ λίθοις καὶ πέτραις προσβάλλοντα συνθραύεται· οὕτω καὶ ἀνθρώπου ψυχῇ, ἀγαθαῖς μὲν φρεσὶ διοικουμένη, διαφεύζεται ῥαδίως τὸν χειμάζοντα Σατανᾶν· ἀπράκτους δὲ οὕτως ἀποφαίνει καὶ τὰς τῶν ἐπιβουλεύοντων αὐτῇ κακουργίας. Καρδία δὲ οὐκ ἔχουσα σοφίαν, χαλεπὸν ὑπομένει τὸ ναυάγιον.

Καὶ ἤρρεσεν ἐνώπιον Κυρίου, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Καὶ ἤρρεσε, φησὶν, ἐνώπιον Κυρίου ὅτι ἠτήσατο Σολομῶν τὸ ῥῆμα τοῦτο· ἐπηνέθη μὲν οὐ μετρίως, ἡξιώθη δὲ τοῦ χαρίσματος. Κατένευσε γὰρ αὐτῷ πλουσιόδωρος ὢν ὁ τῶν ὅλων Δεσπότης· ἐπινεύει γὰρ ὁ Θεὸς προθύμως τοῖς αἰτοῦσι καλῶς. Δῶρον γὰρ ἀληθῶς ἐξαίρετον παρὰ Θεοῦ σοφία τέ ἐστι καὶ σύνεσις· τοῖς οὕτω λαμπροῖς ξενίοις καταφαιδρύνεται καὶ αὐτῇ τῶν ἀγγέλων ἡ φύσις, καὶ τῶν ἄνω καὶ ἐν οὐρανοῖς πνευμάτων ἡ μακαρία πληθὺς. Τί γὰρ ἂν γένοιτο κτήμα ψυχῆς ἕτερον παρὰ τοῦτο; Ἄρα χρυσὸς καὶ ἄργυρος; Ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι καὶ πρόσκαιρά ἐστι καὶ παραλυόμενα καὶ

εὐαπόβλητα παντελῶς, καὶ οὐδὲν ὠφελεῖν ἰσχύοντα 69.689 τὴν ἀνθρώπου ψυχὴν. Κτῆμα δὴ οὖν τίμιόν τε καὶ ἐπέραστον ἀληθῶς τῇ ἀνθρώπου ψυχῇ σοφία καὶ γνῶσις, ἢ περὶ Θεοῦ δηλονότι. Καὶ ἃ οὐκ ἠτήσω δέδωκά σοι, καὶ πλοῦτον, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Διδάσκων ἡμᾶς τίνα μὲν αἰτεῖν χρή, τίνα δὲ ὡς ἐν προσθήκης μέρει λαμβάνειν· αἰτήσαντι γὰρ καλῶς τὴν σοφίαν, μετὰ δοῦναι ταύτην, τᾶλλα πάντα προστέθεικεν. Ἐπεὶπερ αὐτός ἐστιν ὁ ἐν Εὐαγγελίοις εἰπών· Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Τοῦ εἶναι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἠνεωγμένους εἰς τὸν οἶκον τοῦτον. {Κυρίλλου.} Καὶ ἔστωσαν, φησὶν, οἱ ὀφθαλμοί σου, καὶ τὰ ὠτά σου ἠνεωγμένα. Εἰ δὲ μορίων, ἦτοι μελῶν, ἢ θεία μέμνηται Γραφὴ πρὸς ἡμᾶς λαλοῦσα περὶ τοῦ Θεοῦ, ἰστέον ὅτι ἐξ ὧν ἴσμεν τε καὶ πεφύκαμεν εἶναι πρὸς ἡμᾶς διαλέγεται· οὐ γὰρ ἦν ἑτέρως ἡμᾶς νοεῖν δύνασθαι τὰ περὶ Θεοῦ. Αἰτία τοίνυν καὶ πρόφασις ἀληθῶς τοῦ σωματικῶς περὶ Θεοῦ τοὺς πρὸς ἡμᾶς ποιεῖσθαι λόγους τὴν θεόπνευστον Γραφὴν, καὶ νοῦ καὶ γλώττης ἐν ἡμῖν ἢ πτωχεία· ἄρρητα γὰρ παντελῶς τὰ περὶ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἦν συνιέναι τι τῶν ἀναγκαίων δύνασθαι τοὺς ἐν ἀπτοῖς καὶ παχέσιν ὄντας σώμασιν, εἰ μὴ ἐν τάξει παραδειγμάτων τὰ ἑαυτῶν δεχόμενοι μέλη, μόλις οὕτως ἄνιμεν εἰς ἐννοίας ἰσχνὰς τὰς περὶ Θεοῦ. Ἡ δὲ βασίλισσα Σαβὰ, κ.τ.λ. Κυρίλλου, ἐκ τοῦ εἰς τὸν κατὰ Λουκᾶν. Γυνὴ βάρβαρος, μακρῶν αὐτὴν εἰργόντων διαστημάτων, ὄκνου γέγονε κρείττων, οὐχ ἵνα χρημάτων ποιήσεται συλλογὴν, ἀλλ' ἵνα ἀκούσῃ τὴν σοφίαν Σολομῶντος, παραβολὰς λαλοῦντος καὶ αἰνίγματα, καὶ ἀνθρωπίνων ἠθῶν ὑπογράφοντος κάλλη τε καὶ ψόγους. Τότε ὠκοδόμησε Σολομῶν ὑψηλὸν τῷ Χαμῶς εἰδώλῳ Μωάβ. {Κυρίλλου.} Καὶ τί ἂν γένοιτο τῶν οὕτως ἐκτόπων πλημμελημάτων τὸ δυσαχθέστερον, τιμῆς καὶ ἀγάπης τῆς εἰς ἓνα καὶ φύσει Θεὸν ἀξίωμα ταῖς τῶν δαιμονίων ἀπονέμειν ἀγέλαις, μᾶλλον δὲ λίθοις ἀναπλάττειν καὶ ξύλοις, καὶ τούτοις οἰκοδομεῖν ναούς; Καὶ ὠργίσθη Κύριος ἐπὶ Σολομῶν, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Τί δὲ ἦν ἄρα τὸ ἐνταλθὲν αὐτῷ τε καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὸν νόμον ἀνδράσι μὴ κηδεῦν ἀλλογενέσιν; Ἐφη γὰρ, ὅτι Τὴν θυγατέρα σου οὐ δώσεις τῷ υἱῷ αὐτοῦ· καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ οὐ λήψῃ τῷ υἱῷ σου. Ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱόν σου ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πορευθεὶς λατρεύσει θεοῖς ἑτέροις. Ἀμνημονήσας τοίνυν τῆς τοιαύτης ἐντολῆς, ταῖς τῶν ἀλλοφύλων συνεπλέκετο θυγατράσιν. Ἐπειδὴ τοίνυν, φησὶ, δι' οὐδενὸς ἐποίησας λόγου τὴν δοθεῖσαν ἐντολὴν, κατολισθήσας πρὸς ἀπόστασιν τοῖς τῶν ἀλλοφύλων λελάτρευκας θεοῖς, καὶ δούλην ἐμὴν τὴν κτίσιν οὖσαν 69.692 εἰδῶς, τὴν ἐμὴν καὶ μόνην πρεπωδεστάτην ἐκνενέμηκας αὐτῇ τιμὴν τε καὶ δόξαν, κἀγὼ τὴν σὴν διαρρήξω βασιλείαν, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου, ἵν' ὁ πεποίηκας, μάθῃς ἐξ αὐτοῦ τοῦ συμβεβηκότος.

Ἐπειδὴ γὰρ ταῖς εἰς γυναῖκας ἐπιθυμίαις ἠττώμενος, καίτοι σοφὸς ὢν ἄγαν ὁ Σολομῶν, μονονουχὶ καὶ ὅσον ἦκεν εἰπεῖν εἰς ἐγχειρημάτων δύναμιν, τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν διέβρηξεν, εἰδώλοις ἀνάπτων τὴν αὐτῷ μόνῳ πρεπωδεστάτην τιμὴν τε καὶ δόξαν· ταύτητοι καὶ μάλα εἰκότως διαβρῆγγύναι Θεὸς ἐπηπεῖλει τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, τοῖς ἴσοις ἀντιλυπῶν, κατὰ τὸ ἐν προφήτῃ γεγραμμένον Ἰεζεκιήλ· Καθὼς ἐποίησας, οὕτως ἔσται σοι· τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδοθήσεται σοι εἰς κεφαλὴν σου. Καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐποίησε δύο δαμάλεις.⁹ {Κυρίλλου} Πρόξενος [cod. πρόξενον] ὀλέθρου γέγονε τοῖς ἐξ Ἰσραὴλ Ἱεροβοὰμ, τὸ ἀνθελέσθαι τὴν τῶν ἀνθρώπων βασιλείαν δεικνὺς, καὶ ἀποφοιτῆσαι τοῦ βασιλεύεσθαι παρὰ Θεοῦ διὰ προφητῶν. Ἰδοὺ γὰρ ὁ Ἱεροβοὰμ ἐμὲ τὸν Δεσπότην παρώργισε καινοτομήσας δαμάλεις, καὶ τὸ ἐμὸν αὐταῖς ἀξίωμα περιθεῖς. Καὶ πάλιν· Ἐπενόησεν ἐν ἀρχαῖς Ἱεροβοὰμ τὰς δαμάλεις, καὶ πληροῦν ἐκέλευσεν ἐπ' αὐταῖς τὰ νενομισμένα, τὴν τῷ Θεῷ πρέπουσαν δόξαν τοῖς ἰδίῳις εὐρέμασιν ἀνάπτων ὁ δαίλιαος· ἵν' ἔχοι μὲν αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἀσφαλῶς, ἀποστρεφῆ δὲ ὥσπερ τῶν ἰδίων

Θεόν [ξοδ. Θεός]. Καὶ ἀμπελῶν εἷς ἦν τῷ Ναβουθαί. {Κυρίλλου.} Ἀμπελῶνα νοεῖν τὸν Ἰσραήλ Ἡσαΐας ἡμῖν ὑποτίθεται. Ἄλλ' οἱ τούτου ἡγούμενοι, ὧν φέρει

Fragmenta in libros Regum 69.692.31 to Fragmenta in libros Regum

τύπον ὁ Ἀχαάβ, ἐπεθύμουν αὐτὸν ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἔπειθον καταπροδοῦναι σφίσι τὸν τοῦ πατρὸς ἐξαίρετον ἀμπελῶνα, ἵνα καὶ εἰς κῆπον αὐτὸν λαχανίας μετασκευάσωσι, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων, καὶ ποτίζοντες αὐτὸν ἀνατροπὴν θολεράν. Εἶτα τί δέδρακεν ἡ θεομίσητος Ἰεζάβελ, τουτέστιν ἡ τῶν Ἰουδαίων Συναγωγὴ, ταῖς τῶν ἡγουμένων συνδραμοῦσα λύπαις; Δόλω μέτεισι τὸν δίκαιον Ναβουθαί, τουτέστι τὸν ἐρχόμενον. Ἀνήρηται γὰρ συκοφαντούμενος ὁ Ἐμμανουήλ. Θεὸς ὀρέων Θεὸς Ἰσραήλ. {Κυρίλλου.} Ὦντο γὰρ ὅτι νενικήκασι οἱ ἐξ Ἰσραήλ, μόνοις τοῖς ὄρεσι ἢ καὶ ἐν τοῖς βουνοῖς δυναμένου σώζειν Θεοῦ· ἠττήμεθα δὴ οὖν, φησὶν, ὅτι Θεὸς ὀρέων Θεὸς Ἰσραήλ· εἰ δὲ δὴ γένοιτο συνελθεῖν εἰς μάχην ἐν πεδίοις ἐψιλωμένοις, περιεσόμεθα πάντως, ἀτονοῦντος ἐν κοιλάσι τοῦ Θεοῦ Ἰσραήλ. Ἑλληνικῆς δὲ ταῦτα φρενοβλαβείας ἐγκλήματα, καὶ τῶν οὐκ εἰδόντων τὸν ἀληθῆ καὶ κατὰ φύσιν Θεὸν ἀθυροστομία δεινὴ. Οὐκοῦν ἡγανάκτει κατὰ τῶν ἀλλοφύλων καὶ σφόδρα εἰκότως ὁ πάντα ἰσχύων Θεὸς, ὅτι καὶ 69.693 νικῶντες, ὡς ἔφην, τὸν Ἰσραήλ, τοῖς ἰδίους θεοῖς ἀνῆπτον τὰ χαριστήρια, ληροῦντες ᾤοντο καὶ αὐτοῦ κρατῆσαι Θεοῦ. Καὶ εὐρίσκει ἄνθρωπον ἄλλον, καὶ εἶπε· Πάταξόν με. {Κυρίλλου.} Ἀκούεις ὅπως ὁ πατάξει τὸν προφήτην παραιτούμενος, ἐλεεινῶς ἀνῆρέθη, δεινῶ θηρίῳ περιπεσών; Καίτοι πῶς οὐκ ἀληθὲς εἶπεῖν ὡς ἦν εὐλαβείας καρπὸς τὸ καταπαίειν μὴ ἀποτολμᾶν ἅγιον καὶ προφήτην; Ἄλλ' ἐν λόγῳ Κυρίου καὶ δυσδιάφυκτον ἔγκλημα γέγονεν παρακοή. Οὕτως δυσδιάφυκτον ἔγκλημα τὸ ποιεῖν τι παρὰ τὸ δοκοῦν τῷ Θεῷ ἢ τὸ μὴ ἀμελ[λ]ητὶ ποιεῖν τὰ παρ' αὐτοῦ προσταττόμενα Οὐκοῦν ἀναγκαῖον ὄκνου τε δίχα καὶ μελλησμοῦ ἀποπεραίνεσθαι πρὸς ἡμῶν, ὅπερ ἂν ἀνδάνοι Θεῷ. Τὸ δὲ ἕτερον τι παρὰ τοῦτο δρᾶν, ἢ καὶ ἐλέσθαι φρονεῖν, ὑπεροψίας ἔγκλημα φέρει· μόνον γὰρ οὐχὶ καὶ ἐπιτιμᾶν ἐγνώκασι οἱ τοιοῖδε λοιπὸν, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἔσθ' ὅτε βουλευσαμένῳ Θεῷ.

ΒΙΒΛΟΣ Δ΄.

Καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον, κ.τ.λ. {Κυρίλλου.} Τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς ἀγίοις Εὐαγγελίοις φησί· Μὴ βαστάσητε βαλάντιον μηδὲ πῆραν ἢ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Χρὴ γὰρ εὐθεία ὁρμῆ ἐπὶ τὸ ἔργον χωρεῖν, καὶ μηδὲ εὐλογοῦντα ἀντευλογεῖν· ζημία γὰρ τῆς σπουδῆς ἢ πρὸς ἑτέρους ἀπόνευσις, καὶ τὸν τοῖς κηρύγμασι πρέποντα καιρὸν εἰκῆ δαπανᾶν οὐκ ἐπ' ἀναγκαίους πράγμασι, μηδὲ χαρίζεσθαι φιλίας τὸν ἀνωφελεῖ μελλησμόν.

Fragmenta in libros Regum 69.693.31 to Fragmenta in libros Regum

Καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν Σαμάρειαν. {Κυρίλλου.} Οὗτοι δὴ οὖν οἱ κληρὸν ἐλόντες τὴν Σαμαρειτῶν κατωκηκότες γῆν, καὶ τέκνων που τάχα γεγόνασι πατέρες· καὶ τοῖς Ἰουδαίων ἦθεσι προσενεύκασι, τὰς τῶν λεόντων ἐφόδους κατορῶδῆσαντες. Ἐξ αὐτῶν γεγόνασι Σαρασάρ τε καὶ Ἀρβεσέσερ, ὃς καὶ ὠνόμασαι βασιλεὺς, διὰ τοι τοῦτον καθηγεῖσθαι τὸ τῆνικάδε τῶν ἐν Σαμαρείᾳ μετωκισθέντων

ἐκ τῆς Περσῶν. Ἐβασίλευσεν Ἐζεκίας υἱὸς Ἀχάζ βασιλέως Ἰούδα. {Κυρίλλου.} Προβέβηκε δὲ δόξης τε καὶ ὁμοῦ ἰσχύος εἰς τοῦτο, ὡς κατακρατῆσαι τῶν ἐθνῶν τῶν προσοικούντων τὴν Ἰουδαίαν, καὶ μὴν καὶ δασμοὺς ἐπιθεῖναι πολλούς. Καὶ μετ' ὀλίγα· Εἶτα πέπονθέ τι τῶν ἀνθρωπίνων· ἀπὸ γάρ τοι τῆς ἄγαν τρυφῆς, καὶ τῆ τῆς εὐκλείας ὑπεροχῆ νενικημένος, τρόπον τινὰ πεφρόνηκεν ὑψηλὰ, καὶ τῆ τῆς ὑπεροψίας νόσφω κεκρατημένος, καὶ αὐτοῦ τοῦ θείου κατεξανέστη νόμου. Ὠήθη γὰρ δεῖν καὶ τοῖς τῆς θείας ἱερωσύνης ἀυχήμασιν ἑαυτὸν στεφανοῦν. Ἐπεχείρησε γὰρ εἰς τὸν θεῖον εἰσελάσαι νεῶν, αὐτὸς δὲ δι' ἑαυτοῦ θυμιᾶν τῷ 69.696 Θεῷ, καὶ πληροῦν ἐννόμως τὰ νενομισμένα. Ταύτης ἔνεκα τῆς αἰτίας λελέπρωται παραχρῆμα, καὶ ἦν ἀτιμώτατος· μιὰρὸς γὰρ κατὰ τὸν νόμον ὁ τῷ τῆς λέπρας πάθει κατισχημένος. Ποῦ ἔστιν ὁ Θεὸς Αἰμάθ; κ.τ.λ. Ὅτι ἐξείλαντο Σαμάρειαν ἐκ χειρὸς μου; {Κυρίλλου.} Ὠήθη γὰρ ἴσως ὁ βάρβαρος ἔχων μετὰ τοῦ φρονήματος καὶ τὴν γλῶτταν, ὅτι καθ' ἓνα τῶν ψευδωνύμων θεῶν ἔστιν ὁ γῆς τε καὶ οὐρανοῦ δεσπότης καὶ τῶν ὄλων γενεσιουργὸς καὶ Κύριος· ἔθος δὲ εἶναι τοῖς οὐκ εἰδόσι Θεὸν κατακερτομεῖν ἔσθ' ὅτε τὴν τῶν ἀγίων ἐλπίδα· καὶ ὅτι οὐκ ἂν ῥυσθεῖεν παρὰ Θεοῦ λέγειν ἀποτολμᾶν. Οὐκ ἠγνόησε δὲ, ὅτι τοὺς μὲν ψευδωνύμους θεοὺς αἱ ἀνθρώπων εἰργάσαντο χεῖρες· ὁ δὲ φύσει τε καὶ ἀληθῶς, ὑπ' οὐδενὸς πεποιήται, παρήγαγε δὲ μᾶλλον αὐτὸς εἰς ὑπαρξιν τὰ οὐκ ὄντα ποτέ. Ἦλω οὖν Σαμάρεια, Θεοῦ συστέλλοντος τὴν ἐπικουρίαν. Καὶ, ὡς ἔφην φθάσας, κἂν μηδεὶς τῶν παρ' Ἑλλησι λεγομένων θεῶν σέσωκε τὴν ἑαυτοῦ, τοῦτο πρὸς Θεὸν οὐδὲν, τὸν ἀληθῶς καὶ φύσει ὄντα καὶ μέγαν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ τέχνης ἀνθρωπίνης διέλαχον τὸ κἂν γοῦν ὀραῖσθαι μόνον ὁ δὲ κατεξουσιάζει τῶν ὄλων, τῶν δυνάμεων ὑπάρχων Κύριος. Διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. {Κυρίλλου.} Ὅραξ ὅπως, ἀμελήσας τῶν καθ' ἑαυτὸν, λυπεῖται διὰ Θεὸν, καὶ ζητεῖ τὴν ἐκδίκησιν; Διέρρηξε, φησὶ, τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Κυρίου

Καὶ ποία *Fragmenta in libros Regum 69.696.30 to Fragmenta in libros Regum*

τις ἦν ἡ πρόφασις τοῦ περιβόρηγνυσθαι τὰ ἄμφια; Ἔθος ἦν Ἰουδαίοις ἐπὶ ταῖς κατὰ Θεοῦ δυσφημίαις τοῦτο δρᾶν· ὅπερ καὶ ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ὑπὸ Καϊάφα γεγενῆσθαι ἱστορήται. Ἔκοψα τὸ μέγεθος τῆς κέδρου αὐτοῦ. {Κυρίλλου.} Αὐτοῦ, τίνοσ; Τοῦ Λιβάνου, ἦτοι τῆς Ἰουδαίας. Ὑψος δὲ κέδρου τὴν παρ' αὐτοῖς βασιλείαν φησὶ. Εμελλε γὰρ τῆς Ἐζεκίου βασιλείας εἰς ὕψος αἴρεσθαι τὰ ἀυχήματα. Καὶ θήσω, φησὶ, τὰ ἄγκιστρά μου ἐν τοῖς μυκτῆρσί σου, καὶ χαλινὸν ἐν τοῖς χεῖλεσί σου. {Κυρίλλου.} Πρὸς τὸ μὴ τοιαῦτα φθέγγεσθαι τολμᾶν. Πλὴν εἰ καὶ μὴ συναπήλαυσε τῷ πλήθει διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, δι' ἣν καὶ Φαραὼ τῶν λοιπῶν Αἰγυπτίων κολαζομένων θεωρὸς ἐφυλάττετο, ὅμως γοῦν τοὺς αὐτοῦ παῖδας εὔρεν ἑαυτοῦ φονεάς, ἐπὶ τῆς οἰκείας γενόμενος γῆς.

Καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμέ. {Κυρίλλου.} Τοῦτο γὰρ Θεῷ ὄντι πρέπει. Διὸ ταῦτα πράξω δι' ἐμέ, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ ἀξίους εἶναι τοὺς βοηθουμένους. Καὶ ἐξήλθεν ἄγγελος Κυρίου, καὶ ἐπάταξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν Ἀσσυρίων ρπέ χιλιάδας. {Κυρίλλου.} Καὶ λέλυται μὲν ὁ πόλεμος, φεύγουσι δὲ μετὰ τῶν κινδύνων αἱ ἀπειλαί· ὡς ἐντεῦθεν τοὺς τῆς Ἱερουσαλήμ οἰκῆτορας ἐπὶ τῇ παρὰ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ μεγάλα χαίροντας λέγειν· Ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί. Ὅρα τῶν πραγμάτων τὴν ἀντιστροφήν· νόησον ἀκριβῶς ὃ λέγει· Ἔστρεψας τὸν κοπετόν μου εἰς χαρὰν ἐμοί. Μέγας ἦν ὁ κοπετὸς διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολεμούντων· μεγάλη γέγονεν ἡ χαρὰ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πεπτωκότων.

